

Köprü, yolun bittiği yerde kurulur; yapımı varolan yolsuzluğu gösterir.

* * *

Bir kötülük yapıyorsan ilk keresinde tecrübedir. İkinci keresinde hatadır. Üçüncü keresinde hainliktir.

* * *

1960 yılından sonra başlayan göç ve hızlı kentleşme süreci, imar talebini artırdı. Bu tür talep, öyle arz-talep mekanizmasıyla incelenebilecek türden bir nihai mal ya da hizmet talebi değildir. Yatırımın yol açtığı, türetilmiş taleptir. Değeri kendisiyle gerçekleşmez, sonra olacaklara bağlıdır. İmar edilmiş olan, kendini artarak yeniden üreten üretim süreçlerine varmıyorsa imar sürecinde hissedilen zenginleşme, bir yalan olur; sermaye şaşar. 1960'ların sonunda imar ile büyümenin sonuna gelindi. Başka yoldan büyüme için gerekli yatırım yapılmamış olduğundan yeniden bir göç ve hızlı kentleşme sürecinin başlatılması gerekti. Yol bitti, birinci köprü, Boğaz Köprüsü kuruldu.

Köprünün açılması, gereksinim duyulan imar talebini hemen oluşturmadı; zaman alacaktı. Köprünün varlığı, köprünün yapımından önceki imar dönemindeki yatırımlardan beklenen sermaye oluşumunun gerçekleşmediğinin, gelişmenin bir yanılsama olduğunun açık kanıtıydı. Oluşacağı beklenen dengeler oluşmadığı için sarsıntılar başladı. Boğaz Köprüsü ile simgeleşen 1970'lerdeki göç ve kentleşme süreci, on yıl önceki göç ve kentleşme sürecine benzemedi. 1970'ler için sürekli artan iktisadi istikrarsızlık, içeride sürekli artan huzursuzluk, dışarıda sürekli çatışma hali söz konusudur. Kısacası 1960'larda yakalanan fırsat boşa gitti, yapılan yatırımlar batıktı, sonucunu 1970'lerde gördük.

1980'lere girildiğinde -simgesel olarak söylersem- Boğaziçi Köprüsü'nün olanak verdiği yeni göç ve kentleşmenin gerçekleşme koşulları oluşmuştu; 1970'lerin kavgaları geride bırakıldığında durum 1960'lardaki gibi oldu. Tabii ki köprüyle açılan yolun sonuna gelindi ve ne yazık ki yatırımlar yine batıktı. İkinci köprü yapıldı yapılmasına ama 1990'lar iktisadi istikrarsızlık, iç huzursuzluk ve dış çatışmalarla geçti. 2000'lere girdiğimizde

İkinci Köprü'nün olanak verdiği yeni göç ve kentleşmenin gerçekleşme koşulları oluşmuştu. Yine fırsat değerlendirilemedi, yapılan yatırım batıktı. Şimdi üçüncü bir köprü kuruldu. Tahmin et bakalım, bu kafayla gidilirse önümüzdeki on yıl nasıl geçecek? Ondan sonra dördüncü köprüyü kurmak için kent dışı alan kalmadığına göre, Marmara'dan Karadeniz'e bir kanal açılarak mı döngü sürdürülecek?

* * *

Masanın kenarına koyulan su bardağı düşer, kırılır. Öğrendiyse ne ala. Yok bir daha su dolu bardağı masa kenarına koyarsan hatadır, düşer, kırılır. Üçüncü kere "dur yapma" diyenleri dinlemezsen, bardak kırılır, su yerlere dökülür. Sana bardağı "kıramazsın" demediler, "kıрма" dediler a be akıllım.

* * *

Kahraman diye şişirilen şarlatanlara ve kutlamalar yapan öğrenme özürülere duyurulur: Bu işlerin şakaya gelir tarafı yok; sayenizde iktisadi istikrarsızlığın, içeride huzursuzlukların, dışarıda çatışmaların arttıkça artmasını bekleyebiliriz bundan sonra. Hele bir de bu kafayla gidilirse...